

ПРОРИЦАТЕЛЯТ

Басни от Езон

Четвърто издание

Читанка
2019

ЕЗОП ПРОРИЦАТЕЛЯТ БАСНИ ОТ ЕЗОП

Превод: Анатолий Буковски, Лина Бакалова, Надежда Накова

chitanka.info

МАГАРЕТО И ГОСПОДАРИТЕ МУ

Едно магаре, собственост на билкар, който му давал твърде малко храна и го карал да работи твърде много, изпратило молба до Юпитер да го избави от тази работа и да му даде друг господар. Юпитер го предупредил, че ще съжالياва за искането си, а после се погрижил да го продадат на един керемидчия. Скоро след това, като видяло, че трябва да носи по-тежки товари и да върши по-тежка работа на тухларната, то отново изпратило молба за смяна на господаря. Юпитер му казал, че за последен път ще може да изпълни искането му и наредил да го продадат на един кожар. Магарето разбрало, че е попаднало в още по-лоши ръце, а като видяло с какво се занимава господарят му, въздъхнало:

— Щеше да е по-добре за мен, ако единият от бившите ми господари ме беше уморил от глад или другият от работа, отколкото да ме купи сегашният ми собственик, който дори и след моята смърт ще оцави кожата ми и ще продължи да ме използва.

МАГАРЕТО И СЯНКАТА МУ

Един пътник наел магаре да го закара до едно отдалечено място. Понеже денят бил много горещ и слънцето греело с пълна сила, пътникът спрял да си почине и се скрил от жегата под сянката на магарето. Тъй като там имало място само за един човек, а и пътникът, и собственикът на магарето настоявали за него, между тях възникнал ожесточен спор кой от двамата има право на сянката. Собственикът твърдял, че е дал под наем само магарето, но не и сянката му. Пътникът настоявал, че като е взел под наем магарето, е наел и сянката му. Спорът от думи прераснал в бой и докато мъжете се биели, магарето се отдалечило в галоп.

В спорове за незначителни неща често изпускаме главното.

МАГАРЕТО В ЛЪВСКА КОЖА

Едно магаре, облечено в лъвска кожа, обикаляло из гората и се забавлявало, като плашело всички глупави животни, които срещало по пътя си. Най-накрая се натъкнало на една лисица и се опитало да уплаши и нея, но лисицата, щом чула гласа му, възкликнала:

— Можеше и аз да се изплаша, ако не бях чула рева ти!

АСТРОНОМЪТ

Един астроном имал обичай да излиза нощем да наблюдава звездите. Една вечер, както се разхождал из околностите и бил насочил цялото си внимание към небето, ненадейно паднал в дълбок кладенец. Докато стенел и се оплаквал от раните и натъртванията си, и викал силно за помощ, един съсед дотичал до кладенеца и като узнал какво се е случило, казал:

— Защо, приятелю, в стремежа си да видиш какво има на небето, не забелязваш какво има на земята?

МЕЧКАТА И ДВАМАТА ПЪТНИЦИ

Двама души пътували заедно и внезапно една мечка се изпречила на пътя им. Единият от тях се изкачил бързо на едно дърво и се скрил в клоните. Другият, като видял, че мечката ще го нападне, се проснал на земята и когато тя се приближила и с муцуната си го подушила от глава до пети, той затаил дъх и колкото могъл се престорил на умрял. Мечката скоро го оставила, защото, както е известно, тя не се интересува от трупове. Когато се отдалечила достатъчно, другият пътник слязъл от дървото и шеговито запитал другаря си какво му прошепнала мечката на ухото.

— Даде ми съвет — отвърнал спътникът му — „Никога не пътувай с приятел, който те изоставя в беда“.

Нещастieto е изпитание за приятелството.

ХВАЛЕЩИЯТ СЕ ПЪТЕШЕСТВЕНИК

Един човек, който бил пътувал из чужди страни, след завръщането си в родината прекалено се хвалел с многобройните си чудни и героични подвизи, които бил извършил из посетените от него земи. Едно от нещата, които казал, било, че когато бил в Родос, скочил толкова надалече, та никой друг по това време не можел да се мери с него, а пък и имало много хора в Родос, които го видели да скача и той може да ги призове за свидетели. Един от присъстващите го прекъснал и рекъл:

— Хайде, добри човече, ако това е вярно, няма нужда от свидетели. Представи си, че тук е Родос и скочи пред нас!

КЪПЕЩОТО СЕ МОМЧЕ

Едно момче, което се къпело в река, щяло да се удави. То извикало за помощ към един минаващ пътник, но вместо да му помогне, човекът равнодушно си стоял и упрекнал момчето заради неблагоприятното му.

— О, господине — извикало момчето, — моля Ви, първо ми помогнете, а след това ми се карайте!

Няма полза да даваш съвети, ако не помагаш.

МОМЧЕТО, КОЕТО ЛОВЯЛО СКАКАЛЦИ

Едно момче ловяло скакалци. Вече било наловило много, когато видяло един скорпион и като го помислило за скакалец, протегнало ръка да го хване. Скорпионът си показал жилото и рекъл:

— Ако само ме беше докоснал, приятелю, щеше да ме изгубиш, заедно с всичките си скакалци!

Нехайството се заплаща.

ПЕТЕЛЪТ И СКЪПОЦЕННИЯТ КАМЪК

Един петел, докато ровел да търси храна за себе си и кокошките, намерил скъпоценен камък и възкликнал:

— Ако те беше намерил твоят собственик, а не аз, той щеше да те прибере и да те постави на старото ти място. Но аз напразно те намерих. Бих предпочел едно ечемично зърно пред всичките скъпоценности в света.

ГРАДСКАТА МИШКА И СЕЛСКАТА МИШКА

Селската мишка поканила градската мишка, нейна близка приятелка, да ѝ погостува и да опита от селското ѝ ядене. Докато били сред голите ниви и похапвали житни зърна и корени, изскубнати от живия плет, градската мишка казала на приятелката си:

— Ти живееш тук доста скромно, докато в моята къща е рогът на изобилието. Аз съм заобиколена с всякакви лакомства и ако дойдеш с мен, ще споделя щедро с теб моите деликатеси.

Селската мишка се оставила лесно да бъде убедена и отишла в града заедно с приятелката си. Като пристигнали, градската мишка сложила пред нея хляб, ечемик, фасул, сушени смокини, мед, стафиди и накрая донесла апетитно парче сирене от една кошница. Селската мишка, която била възхитена при вида на такава хубава гощавка, сърдечно изразила задоволството си и се оплакала от тежката си съдба. Тъкмо когато започвали да ядат, някой отворил вратата и те светкавично избягали с цвърчене към една толкова тясна дупка, че двете едва се натъпкали в нея. Едва били започнали отново да ядат и влязъл друг да извади нещо от един долап, при което двете мишки, поуплашени от преди, побягнали и се скрили. Накрая селската мишка, примряла от глад, казала на приятелката си:

— Макар че си ми приготвила такова вкусно угощение, ще трябва да те оставя да му се наслаждаваш сама. То е съпроводено с твърде много опасности, за да ми хареса. Предпочитам моите голи ниви и корените от живия плет, където мога да живея без страх и в безопасност.

МОРСКИЯТ РАК И МАЙКА МУ

Майката на морския рак казала на сина си:

— Защо вървиш така настрани, детето ми? Много по-подобаващо е да се върви право напред.

Малкият морски рак отговорил:

— Съгласен съм, мила майко, и ако ми покажеш как се ходи направо, обещавам да вървя така.

Майката се опитала, но напразно, и понесла без възражение укора на детето си.

Примерът е по-убедителен от наставленията.

ВРАНА И ОВЦА

Една нахална врана се настанила на гърба на една овца. Овцата дълго време я носила против желанието си навсякъде със себе си и най-сетне рекла:

— Ако се беше отнесла по този начин с някое куче, щеше да си получиш заслуженото от острите му зъби.

А враната ѝ отвърнала:

— Аз презирам слабите, а отстъпвам пред силните. Знам кого мога да торозя и кого трябва да лаская — и това ще ми позволи да доживея до дълбока старост.

ОРЕЛЪТ И СТРЕЛАТА

Един орел стоял на висока скала, като дебнел да улови един заек. Стрелец с лък видял орела от мястото, където се бил скрил, прицелил се точно и го ранил смъртоносно. Орелът погледнал стрелата, пронизала сърцето му, и видял, че тя била направена с неговите собствени пера.

— Мъката ми е двойна — възкликнал той: — да загина от стрела, направена с пера от собствените ми криле!

ОРЛИЦАТА И ЛИСИЦАТА

Орлицата и лисицата станали близки приятелки и решили да заживеят по съседски. Орлицата си направила гнездо в клоните на едно високо дърво, а лисицата пропълзяла в шубраците и там родила малките си. Скоро след като се договорили да живеят така, орлицата, която се нуждаела от храна за малките си, се спуснала долу в отсъствието на лисицата, грабнала лисичетата едно по едно и се нагостили заедно с орлетата. Когато лисицата се върнала и открила какво се е случило, била покрусена колкото от смъртта на малките си, толкова и заради това, че не може да отмъсти за тях. Ала справедливо възмездие скоро застигнало орлицата. Както кръжала край един олтар, върху който някакви селяни принасяли в жертва коза, тя изведнъж грабнала парче месо и го понесла към гнездото си, заедно с един горящ въглен. Силният вятър скоро разпалил искрата в пламък и орлетата, още голи и безпомощни, се изпекли в гнездото си и паднали мъртви в подножието на дървото, където лисицата ги излапала пред очите на орлицата.

ОРЕЛ И ГАРГА

Орел се спуснал от мястото си на една висока скала, сграбчил с ноктите си едно агне и го понесъл нагоре. Една гарга, която видяла похищението на агнето, изпитала завист и решила да подражава на силата и бързия полет на орела. Тя полетяла наоколо, като пляскала шумно с криле, и кацнала върху един голям овен с намерение да го отнесе, но ноктите ѝ се заплели в руното на овена и не могла да се освободи, колкото и силно да пляскала с криле. Овчарят видял какво се случило, дотичал и я хванал. Той веднага подрязал крилете на гаргата, а вечерта я занесъл вкъщи и я дал на децата си. Когато те го попитали:

— Татко, каква е тази птица?

Той отговорил:

— Доколкото ми е известно, това е гарга, но иска да я мислят за орел.

КОМАР И ЛЪВ

Комар се приближил до един лъв и му казал:

— Аз нито се боя от теб, нито пък си по-силен от мен. И в какво се състои силата ти? Можеш да дереш с нокти и да хапеш със зъби като жена при кавга. Повтарям, безусловно съм по-силен от теб и ако се съмняваш в това, нека да се преборим и да видим кой ще победи.

Комарът забръмчал, впил се в лъва и го нахапал по носа и по муцуната, където няма козина. В опитите си да го смачка, лъвът се драл с ноктите си, докато сериозно се наранил. Така комарът надвил лъва и с победоносно бръмчене отлетял. Но малко по-късно се заплел в мрежата на една паяжина и бил изяден от паяка. Той горчиво оплакал съдбата си и казал:

— Горко ми! Аз, който мога да воювам успешно с най-големите зверове, трябваше да загина от този паяк, най-нищожното от насекомите!

СЕЛЯНИНЪТ И СИНОВЕТЕ МУ

Един баща, който бил на смъртен одър, искал да се увери, че синовете му ще се грижат за стопанството му също така добре като него. Той ги повикал до леглото си и им казал:

— Синове мои, в едно от лозята ми е скрито голямо имане.

След неговата смърт синовете взели лопатите и мотиките и старателно прекопали всяко парче от земята си. Те не намерили имане, но лозите се отплатили за труда им с необичайно добра и изобилна реколта.

СЕЛЯНИНЪТ И ЛИСИЦАТА

Един селянин, който имал зъб на някаква лисица, задето ограбвала кокошарника му, най-после я хванал и понеже бил решил да си отмъсти както подобава, вързал за опашката ѝ едно добре напоено с масло въже и го запалил. По странна прищявка на съдбата лисицата побягнала към нивите на селянина, който я бил заловил. Било време за жътва, но селянинът не пожънал никакво жито тази година и с горчиво съжаление се прибрал у дома си.

БАЩА И СИНОВЕ

Един баща имал няколко синове, които постоянно се карали помежду си. Като не успял да прекрати кавгите им с увещания, той решил да им даде нагледен урок за вредата от разединението. Един ден им казал да му донесат сноп пръчки. Когато му ги донесли, поставил вързаните пръчки в ръцете на всеки от синовете си и ги накарал да ги пречупят. Те напрягали всичките си сили, но не могли да сторят това. След това той развързал снопа, взел всяка пръчка поотделно и отново ги сложил в ръцете на синовете си, като сега те лесно ги пречупили. Тогава той се обърнал към тях с думите:

— Синове мои, ако сте единни и сплотени и си помагате взаимно, ще бъдете като този сноп пръчки — неуязвими за нападките на враговете си. Но ако сте разединени, лесно ще бъдете прекършени като тези пръчки.

МУХИТЕ И ГЪРНЕТО С МЕД

Рояк мухи били привлечени към гърне с мед, което се било преобърнало в стаята на една икономка, и като стъпили в него, лакомо засмукали. Само че по краката им полепнал толкова много мед, че те не могли да излетят, нито да се измъкнат оттам, и се задушили. Преди да издъхнат, те възкликнали:

— О, какви неразумни същества сме ние, заради едно малко удоволствие погубихме себе си.

ЛИСИЦА И КЪПИНА

Една лисица се катерела по жив плет, но загубила равновесие и се хванала за къпинов храст, за да не падне. След като се набола и болезнено издрала лапите си, лисицата упрекнала къпината, че когато я потърсила за помощ, тя се отнесла към нея по-зле и от живия плет. Къпината я прекъснала и рекла:

— Ама ти наистина трябва да си си изгубила ума, та да се хванеш за мен — тъкмо аз съм тази, която съм свикнала да се хващам винаги за другите.

ЛИСИЦА И ГАРВАН

Гарван откраднал парче месо и кацнал на едно дърво, като го държал в клюна си. Една лисица видяла това, приискало ѝ се да си присвои месото и чрез хитрост успяла.

— Колко е красив гарванът! — възкликнала тя. — Каква хубава осанка има и каква чудесна окраска! Ех, ако и гласът му беше равен на хубостта му, щеше да бъде достоен за цар на птиците!

Тя казала това, за да го измами, ала гарванът, в желанието си да покаже, че гласът му не е за подценяване, надал силен грак и изпуснал месото. Лисицата бързо го грабнала и рекла на гарвана:

— Драги гарване, гласът ти го бива, ала ум не ти достига.

ЛИСИЦА И МАЙМУНА

Веднъж маймуната танцувала на едно събиране на животните и всички толкова харесали изпълнението ѝ, че я избрали за царица. Лисицата, която ѝ завиждала за оказаната чест, се натъкнала на един капан, в който имало парче месо. Тя завела маймуната на това място и ѝ казала, че е намерила имане, но не се е възползвала от него, а е запазила тази ценна находка за своята царица — и я подканила да го вземе. Маймуната лекомислено се приближила и се хванала в капана. Когато обвинила лисицата, че нарочно ѝ е устроила клопка, тя отговорила:

— Ех, маймуно, като ти е толкова умът, как ще царуваш над животните?

ЛИСИЦА И КОЗЕЛ

Веднъж една лисица паднала в дълбок кладенец и по никакъв начин не могла да се измъкне оттам. Един ожаднял козел дошъл при същия кладенец и като видял лисицата, попитал дали водата е хубава. Като скрила окаяното си положение и си придала весел вид, лисицата започнала да хвали водата, казала, че е изключителна, и го насърчила да слезе в кладенеца. Козелът, загрижен само да утоли жаждата си, лекомислено скочил долу, но щом се напил, лисицата го осведомила за бедата, в която са изпаднали двамата, и предложила план за общото им избавление.

— Ако — казала тя — опреш предните си крака на стената и наведеш главата си, аз ще се изкача по гърба ти и ще изляза, а после ще измъкна и теб.

Козелът с готовност се съгласил и лисицата скочила върху гърба му. Като се опирала на козите рога, тя благополучно стигнала до ръба на кладенеца и хукнала да бяга. Козелът я укорил, че нарушава обещанието си, а тя се извърнала и извикала:

— Ех ти, стар глупако! Ако имаше толкова ум в главата, колкото косми имаш по брадата си, не би слязъл в кладенеца, преди да помислиш как ще излезеш и не би попаднал в положение, от което няма измъкване.

Погледни, преди да скочиш.

ЛИСИЦАТА И ГРОЗДЕТО

Една изгладняла лисица видяла да висят от една лозница узрели черни гроздове. Тя опитала всичките си хитрини, за да се добере до тях, но усилията ѝ били напразни, тъй като не можела да ги достигне. Накрая се отказала, но скрила разочарованието си и заявила:

— Гроздето е кисело, а не е узряло, както си мислех.

ЛИСИЦА И ДЪРВАР

Една лисица, преследвана от ловджийски кучета, се натъкнала на дървар, който сечал един дъб, и го замолила да ѝ покаже безопасно скривалище. Дърварят ѝ предложил да се скрие в неговата колиба и лисицата се вмъкнала вътре и се скрила в един ъгъл. Ловецът скоро пристигнал с кучетата си и запитал дърваря дали е виждал лисицата. Той заявил, че не я е виждал, ала докато говорел, през цялото време сочел към колибата, където се криела лисицата. Ловецът не обърнал внимание на жестовете му, а повярвал на думите му, и побързал да продължи преследването. Щом се отдалечили достатъчно, лисицата си тръгнала, без дори да погледне дърваря. Той я укорил:

— Неблагодарнице, аз ти спасих живота, а ти си тръгваш, без да ми благодариш поне с една дума.

Лисицата отговорила:

— Как не! Щях да ти благодаря от сърце, ако делата ти съответстваха на думите ти и ако ръцете ти не бяха изменили на езика ти.

ЛИСИЦАТА, КОЯТО ЗАГУБИЛА ОПАШКАТА СИ

Една лисица се хванала в капан и за да избяга, трябвало да пожертва опашката си. Оттогава животът ѝ станал труден, заради срама и подигравките, на които била подложена, и тя намислила да убеди другите лисици, че да си без опашка е много по-хубаво, и така да прикрие собствения си недъг. Събрала много лисици и взела да ги придумва да си отрежат опашките, като ги уверявала, че не само ще изглеждат много по-добре без тях, но и ще се отърват от тежестта на опашката, която е голямо неудобство. Една от тях я прекъснала с думите:

— Ако ти самата не беше загубила опашката си, приятелко, нямаше да ни съветваш така.

ЖАБИТЕ, КОИТО ИСКАЛИ ЦАР

Жабите, недоволни, че си нямат владетел, изпратили посланици при Юпитер да молят за цар. Като ги виждал колко са наивни, той хвърлил един грамаден дънер в езерото. Жабите били ужасени от плясъка, предизвикан от падането му, и се скрили във водните дълбини. Но щом осъзнали, че огромният дънер не помръдва, те отново заплували към повърхността на водата, пропъдили страха си, покачили се и налякали върху него с пренебрежение. След известно време те започнали да се чувстват онеправдани, че са им сложили такъв бездеен владетел и изпратили втора делегация при Юпитер да го молят да им изпрати друг монарх. Юпитер, недоволен от непрестанните им оплаквания, изпратил една чапла, която преследвала жабите ден подир ден, докато не останала нито една да квака в езерото.

КОКОШКА И ЛЯСТОВИЦА

Една кокошка намерила змийски яйца и грижливо ги топлила, докато се излюпили. Видяла я една лястовица и ѝ казала:

— Колко си глупава! Защо си излюпила тези усойници, които, щом пораснат, ще причиняват зло на всички, започвайки от теб?

ЛЪВ И ДЕЛФИН

Един лъв се скитал по морския бряг и видял един делфин да надига глава от вълните. Лъвът му предложил да се съюзят, като казал, че от всички животни на тях най-много приляга да бъдат приятели, тъй като единият е цар на животните на сушата, а другият царува над всички морски обитатели. Делфинът на драго сърце се съгласил. Скоро след това лъвът се сбил с един див бик и призовал делфина на помощ. Делфинът, въпреки че много искал да му помогне, не бил в състояние да направи това, тъй като не можел по никакъв начин да излезе на брега. Лъвът го обвинил в предателство. Делфинът отговорил:

— Не, приятелю, не обвинявай мен, а природата, която ми е дала върховна власт в морето, но напълно ми е отказала способността да живея на сушата.

ЛЪВ И ЗАЕК

Един лъв се натъкнал на заек, който спял дълбоко. Тъкмо се приготвил да го сграбчи, наблизил изтопуркал хубав млад елен и той оставил заека, за да го последва. Заекът се уплашил от шума, събудил се и дим да го няма. Лъвът дълго време гонил елена, но не успял да го хване, и се върнал да изяде заека. Като видял, че заекът също е избягал, той си казал:

— Така ми се пада, защото изпуснах плячката, която беше в ръцете ми, с надеждата да получа повече.

ЛЪВ И МИШКА

Един заспал лъв се събудил от мишка, която пробягала по лицето му. Като се надигнал раздражено, той я хванал и щял да я убие, но мишката жаловито се примолила:

— Ако ми пощадиш живота, някой ден ще ти се отплатя за добрината.

Лъвът се изсмял и я пуснал. Случило се така, че скоро след това ловци хванали лъва и го привързали за земята със здрави въжета. Мишката чула рева му, дошла, прегризала въжето със зъби и го освободила, като извикала:

— Ти се присмя на думите ми, че някой ден бих могла да ти помогна и не очакваше да получиш от мен отплата за милостта си, но сега виждаш, че е възможно дори и мишката да бъде полезна на един лъв.

ЛЪВЪТ И ТРИТЕ БИКА

Три бика дълго време пасли заедно. Един лъв ги дебнел и чакал удобен случай да ги разкъса, но не се осмелявал да ги нападне, докато били заедно. Когато най-сетне успял с измама да ги раздели, той без опасение ги нападнал, както пасели сами, и спокойно ги изял един по един.

Обединението е сила.

ВЛЮБЕНИЯТ ЛЪВ

Лъв поискал за жена дъщерята на един дървар. Бащата не искал да я даде, но пък се страхувал да му откаже и прибегнал до хитрост, за да се отърве от домогванията му. Той се престорил, че е готов да приеме лъва за жених на дъщеря си при едно условие: ако му позволи да извади зъбите му и отреже ноктите му, тъй като дъщеря му ужасно се страхувала от тях. Лъвът с готовност приел предложението. Но когато беззъбият и без нокти лъв отново повторил молбата си, дърварят вече не се страхувал от него, а го наложил с тоягата си и го прогонил в гората.

МАГАРЕ, ЛИСИЦА И ЛЪВ

Магарето и лисицата се сдружили и излезли в гората на лов. Не изминали много път и срещнали лъва. Лисицата се приближила до лъва и обещала да му помогне да хване магарето, ако ѝ даде дума, че нейният живот ще бъде пощаден. После, като уверила магарето, че то няма да пострада, лисицата го завела до една дълбока яма и се погрижила то да падне в нея. Лъвът, като видял, че магарето няма да му избяга, веднага сграбчил лисицата, а по-късно се нахвърлил и на магарето.

ЛЪВ, МЕЧКА И ЛИСИЦА

Лъв и мечка едновременно хванали едно яре и се сбили ожесточено за него. След като си нанесли ужасни рани и се изтощили от дългата битка, те рухнали от умора. Една лисица, която била обиколила отдалече няколко пъти, ги видяла двамата проснати на земята, а по средата лежало недокоснато ярето. Тя изтичала между тях, грабнала ярето и хукнала през глава. Лъвът и мечката я видели, но не били в състояние да се вдигнат и си казали:

— Жалко, че трябваше да се бием толкова, за да се възползва накрая лисицата.

Понякога така се случва, че на един се пада целият труд, а на друг — цялата печалба.

ЛЪВ, ВЪЛК И ЛИСИЦА

Остарял лъвът и легнал болен в пещерата си. Всички животни, освен лисицата, дошли да навестят своя цар. Вълкът, който видял в това чудесна възможност да навреди на лисицата, я обвинил пред лъва, че не проявява никакво уважение към него, владетеля на всички тях, и не идва да го посети. Точно тогава влязла лисицата и чула последните думи на вълка. Когато лъвът изревал разярен срещу нея, лисицата казала в своя защита:

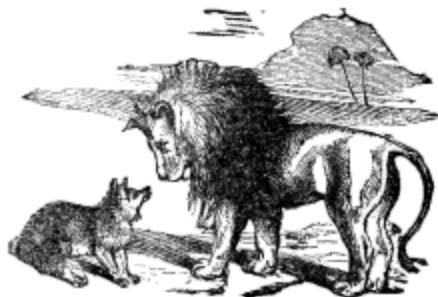
— И кой от всички онези, които идваха при теб, ти помогна толкова, колкото аз, която пътувах от място на място във всички посоки и разпитвах лечителите, и намерих средство за твоето излекуване?

Лъвът ѝ заповядал веднага да му каже какъв е царят и тогава тя отговорила:

— Трябва да одереш жив вълк и да се увиеш в кожата му, докато е още топла.

Вълкът незабавно бил хванат и одран, а лисицата се обърнала към него и казала с усмивка:

— Трябваше да подтикваш господаря си към добро, а не към зло.

ЛЪВИЦАТА

Сред дивите зверове възникнал спор кой от тях заслужава най-голямо уважение, загдето ражда най-многобройно поколение с едно котило. Те се втурнали с шум и врява при лъвицата и поискали от нея да разреши спора им.

— Ами ти — попитали я, — по колко синове раждаш?

Лъвицата им се изсмяла и рекла:

— Е да, аз раждам само по един, но затова пък — чистокръвен лъв!

Качеството е по-важно от количеството.

СКЪПЕРНИКЪТ

Един скъперник продал цялото си имущество и купил буца злато, което закопал в дупка в земята край една стара стена и ходел всеки ден да го наглежда. Един от ратаите му забелязал честите му посещения на това място и решил да наблюдава поведението му. Той скоро открил тайната на скритото съкровище и като разкопал надълбоко, стигнал до буцата злато и го откраднал. Когато скъперникът дошъл следващия път, намерил дупката празна и започнал да си скубе косите и да надава гръмки вопли. Един съсед, като го видял така неутешим и като разбрал причината, му казал:

— Недей да страдаш толкова, а вземи един камък, постави го в дупката и си представяй, че златото е още там. Той ще ти върши същата работа, защото и когато златото беше там, ти пак го нямаше, тъй като за нищо не го ползваше.

СЕВЕРНИЯТ ВЯТЪР И СЛЪНЦЕТО

Северният вятър и слънцето спорели кой от тях е по-силен и се уговорили да бъде обявен за победител онзи, който пръв успее да свали дрехите на един пътник. Северният вятър пръв опитал силата си и задухал с цялата си мощ, но колкото по-силни били поривите му, толкова по-плътно пътникът загръщал наметалото около себе си, докато най-сетне, като изгубил надежда, че ще победи, вятърът призовал слънцето да опита какво то може да направи. Слънцето внезапно грейнало с цялата си топлина. Щом усетил топлиите му лъчи, пътникът започнал да съблича дрехите си една след друга и накрая, напълно сломен от жегата, се съблякъл и се натопил в първия срещнат поток.

Убеждаване е по-добро от силата.

ДЪБЪТ И ДЪРВОСЕКАЧЪТ

Дървар отсякъл един планински дъб и го насякъл на парчета, като направил от клоните му клинове, с които разцепил дънера.

Дъбът въздъхнал и казал:

— Не ме е грижа за ударите на брадвата, посекли корените ми, но скърбя, че бях разцепен на парчета от тези клинове, направени от собствените ми клони.

Нещастията, които сами сме си причинили най-трудно се понасят.

СТАРАТА ХРЪТКА

Една остаряла вече хрътка, която в дните на своята младост и сила не отстъпвала пред нито един горски звяр, се натъкнала на глиган по време на лов. Тя смело го захапала за ухото, но не успяла да го задържи, поради опадалите си зъби, и глиганът избягал. Господарят ѝ дотичал бързо, но бил много разочарован и ядосано наругал кучето. Хрътката вдигнала поглед и казала:

— Не беше моя вината, господарю — бях храбра, както винаги, но не можах да превъзмогна своите недъзи. По-скоро заслужавам да бъда хвалена за това, което съм била, отколкото да бъда обвинявана за това, което съм сега.

СТАРЕЦЪТ И СМЪРТТА

Един старец работел като дървосекач в гората. Веднъж, като носел наръчните дърва към града да ги продава, той много се изморил от дългия път. Седнал край пътя, хвърлил товара си на земята и започнал да зове Смъртта. В отговор Смъртта веднага се явила и го попитала защо я вика. Старецът побързал да отговори:

— За да вдигнеш товара и да го наместиш отново на раменете ми.

ЯРЕБИЦА И ПТИЦЕЛОВЕЦ

Един птицеловец хванал яребица и се канел да я убие. Яребицата горещо го замолила да ѝ пощади живота и му рекла:

— Моля те, господарю, не ме погубвай и аз ще примамя много яребици за теб, за да ти се отплатя за милосърдието.

Птицеловецът отговорил:

— Сега с по-малко угризения ще отнема живота ти, защото искаш да го спасиш с цената на предателство към твоите роднини и приятели.

ПРОРИЦАТЕЛЯТ

Един ясновидец седял на пазара и предсказвал бъдещето на минувачите. Неочаквано някакъв човек дотичал запъхтян и му съобщил, че вратите на къщата му са разбити и всичките му вещи са откраднати. Той тежко въздъхнал и хукнал през глава натам. Един съсед го видял да тича и казал:

— Ех, човече! Ти твърдиш, че можеш да предсказваш съдбата на другите, как така не предвиди своята собствена?

ТЪРГОВЕЦЪТ НА СОЛ И МАГАРЕТО МУ

Един амбулантен търговец закарал магарето си на морския бряг да купи сол. На връщане пътят минавал през един поток, където магарето се подхлъзнало и без да иска паднало, а като се изправило, товарът му бил доста олекнал, тъй като солта се стопила във водата. Търговецът се върнал обратно и пак напълнил кошчетата си с повече сол от преди. Когато стигнал отново при потока, магарето нарочно паднало на същото място и щом се изправило отново, с доста олекнал товар, победоносно изревало, в знак, че е постигнало своето. Търговецът прозрял хитростта му и го закарал за трети път на брега, където купил товар сьонгери вместо сол. Магарето отново направило същия номер и паднало нарочно, когато стигнало потока, но сьонгерите се напоили с вода и товарът много натежал. Така хитростта му се обърнала срещу него, защото сега носело на гърба си двойна тежест.

БОЛНИЯТ ЛЪВ

Един лъв, който не можел поради старост и немощ да си доставя храна със сила, решил да прибегне до хитрост. Той се оттеглил в леговището си, легнал там се и престорил на болен, като се погрижил за болестта му да се разчуе навсякъде. За да изкажат съчувствието си, животните идвали едно по едно в леговището му, където лъвът ги изяждал. След като много животни изчезнали така, лисицата се досетила за измамата и когато се явила пред лъва, застанала вън от пещерата на безопасно разстояние и оттам го попитала как е.

— Горe-долу — отговорил лъвът, — но защо стоиш отвън? Моля те, влез вътре да поговорим.

— Не, благодаря — казала лисицата. — Забелязах, че много следи от стъпки водят към пещерата ти, но нито една не излиза оттам.

Мъдър е този, който се учи от нещастията на другите.

ЕЛЕНЪТ НА ВИРА

Един елен, омаломощен от жегата, дошъл при един извор да пие. Като гледал отражението си във водата, той се възхищавал на големината и многообразието на рогата си, но се ядосвал, че има такива тънки и слаби крака. Докато се съзерцавал така, един лъв се появил на вира и понечил да се хвърли върху него. Еленът веднага побягнал и докато полето било равно и открито, летял като стрела и с лекота се държал на безопасно разстояние от лъва. Но щом навлязъл в гората, рогата му се заплели и лъвът бързо го настигнал и го хванал. Когато вече било твърде късно, той взел да се кае:

— Горко ми! Колко съм се заблуждавал! Тези крака, които можеха да ме спасят, аз презирах, а се гордеех с рогата, които ме доведоха до гибел.

Истински ценното често се подценява.

ПРЕЯЛАТА ЛИСИЦА

Една изгладняла лисица видяла хляб и месо, оставени от овчари в хралупата на един дъб, вмъкнала се в дупката и яла до насита. Когато свършила, коремът ѝ бил толкова подут, че не можела да излезе, и започнала да пъшка и да оплаква съдбата си. Друга лисица, която минавала оттам, чула воплите ѝ, приближила се и запитала защо се оплаква. Щом разбрала какво се е случило, тя ѝ рекла:

— Ами ще трябва да останеш там вътре, приятелко, докато не станеш такава, каквато си била, когато си се вмъкнала, и тогава лесно ще можеш да излезеш.

ПЪТНИКЪТ И СЪДБАТА

Един пътник, уморен от дългия път, легнал в изнемога до самия ръб на дълбок кладенец. Тъкмо когато щял да падне във водата, казват, че му се явила Съдбата и го събудила от дрямката, като му рекла:

— Добри човече, събуди се, моля те, че ако паднеш в кладенеца, ще хвърлят вината върху мен и ще добия лошо име сред смъртните, защото съм забелязала, че хората винаги приписват на мен бедите, които всъщност те сами са си докарали чрез глупостта си.

Всеки е малко или много господар на собствената си съдба.

ПЪТНИЦИТЕ И ЧИНАРЪТ

Двама пътници, изморени от горещината на лятното слънце, полегнали по пладне под широко разперените клони на един чинар. Докато си почивали под сянката му, единият от пътниците рекъл на другия:

— Какво напълно безполезно дърво е чинарът! Не дава плод и не служи за нищо на хората.

Чинарът го прекъснал с думите:

— О, неблагодарни хора! Дори и когато се възползвате от мен и почивате под сянката ми, се осмелявате да ме наричате безполезен и безплоден!

ПЛЕНЕНИЯТ ТРЪБАЧ

Един тръбач, който храбро предвождал войниците, бил пленен от неприятеля. Той извикал на похитителите си:

— Моля ви, пощадете ме и не отнемайте живота ми без съд и присъда. Не съм убил нито един от вашите войници. Нямам оръжие и не нося нищо, освен тази бронзова тръба.

— Точно поради тази причина трябва да бъдеш убит — казали те, — защото, макар че ти самият не воюваш, твоята тръба зове на бой всички останали.

ДВЕТЕ КУЧЕТА

Един човек имал две кучета: ловджийско, обучено да му помага в лова, и куче пазач, научено да пази къщата. Когато се връщал у дома с добър улов за деня, той винаги давал на кучето пазач голяма част от убития дивеч. Ловджийското куче се чувствало много огорчено от това и казало на другото с упрек:

— Много ми е мъчно, че аз се трепя така, а ти, който не помагаш в лова, се облагодетелстваш от моя труд.

Кучето пазач отговорило:

— Не търси вината в мен, приятелю, а в господаря, който не ме е научил да се трудя, а да живея от труда на другите.

Децата не трябва да бъдат обвинявани за грешките на родителите си.

ДВЕТЕ ЖАБИ

Две жаби живеели в един вир. Когато вирът пресъхнал от лятната жега, те го оставили и тръгнали заедно да си търсят друг дом. Както вървели, натъкнали се на един дълбок кладенец, пълен догоре с вода, и като го видели, едната жаба рекла на другата:

— Хайде да се спуснем и да си направим дом в този кладенец — той ще ни дава подслон и храна.

Другата предпазливо отговорила:

— Но представи си, че водата и тук пресъхне. Как ще се измъкнем от толкова голяма дълбочина?

Не прави нищо, преди да си помислил за последствията.

ДВАМАТА ПЪТНИЦИ И БРАДВАТА

Двама души пътували заедно. Единият от тях вдигнал една брадва от пътя и казал:

— Намерих брадва.

— Не, приятелю — отговорил другият, — не казвай „намерих“, а „намерихме“ брадва.

Не били изминали много път и видели, че собственикът на брадвата ги гони. Този, който бил взел брадвата, казал:

— Загубени сме!

— Не — отговорил другият, — придържай се към първоначалните си думи, приятелю. Така, както говореше тогава, говори и сега. Кажи „загубен съм“, а не „загубени сме“.

Който споделя опасността, трябва да сподели и наградата.

ДВАМАТА ВОЙНИЦИ И РАЗБОЙНИКЪТ

Двама войници, които пътували заедно, били нападнати от разбойник. Единият избягал, другият не отстъпил, а се защитавал с юначната си десница. След като разбойникът бил убит, страхливият спътник дотичал, извадил меча си, отметнал наметалото си и казал:

— Сега ще скоча върху него и ще му дам да разбере кого напада той!

Тогава онзи, който се бил с разбойника, отговорил:

— Да беше ми помогнал преди малко, дори и само с тези думи, щях да бъда по-окуражен, защото щях да помисля, че са верни. А сега си прибери меча в ножницата и си скрий също толкова безполезния език, докато намериш да лъжеш други, които не те познават. Що се отнася до мен, след като те видях колко бързо избяга, знам много добре, че на твоята храброст изобщо не може да се разчита.

ДИВО МАГАРЕ И ЛЪВ

Диво магаре и лъв се съюзили, за да могат по-лесно да ловят горските животни. Споразумели се лъвът да помага на дивото магаре със силата си, а дивото магаре да допринася с предимството на бързите си крака.

След като наловили достатъчно животни, лъвът се заел да разпредели плячката и я разделил на три части.

— Аз ще взема първия дял — казал той, — защото съм цар, а също и втория дял, като твой съдружник в лова. А третият дял, повярвай ми, ще ти докара голяма беда, ако не се съ согласиш доброволно да ми го отстъпиш и се махнеш колкото можеш по-бързо оттук.

Правото се определя от по-силния.

ВЪЛК И АГНЕ

Един вълк срещнал агне, което се било отклонило от стадото, и решил да не действа с насилие, а да намери някакъв предлог, за да му докаже, че е в правото си да го изяде. Той се обърна към него:

— Ей ти! Миналата година ти грубо ме оскърби.

— Как така! — изблеяло агнето с печален глас. — Тогава аз не съм бил роден.

После вълкът казал:

— Ти пасеш на моето пасбище.

— Не, драги господине — отвърнало агнето, — аз още не съм вкусвал трева.

Вълкът отново казал:

— Пиеш ми от извора.

— Не — възкликнало агнето, — аз никога не съм пил вода, защото все още млякото на майка ми е и храна, и питие за мен.

Тогава вълкът го сграбчил и го изял, като казал:

— Е, аз няма да остана без вечеря, въпреки че ти отхвърли всичките ми обвинения.

Тиранинът винаги ще намери предлог за своята тирания.

ЖЕНАТА И НЕЙНАТА КОКОШКА

Една жена имала кокошка, която ѝ снасяла всеки ден по едно яйце. Тя често размишлявала как би могла да събира по две яйца на ден, вместо по едно, и накрая решила да дава на кокошката двойна дажба ечемик. От този ден кокошката затлъстяла и загладила перушина, но повече не снесла нито едно яйце.

ИСТИНАТА И ПЪТНИКЪТ

Един пътник вървял през пустинята и срещнал жена, която била сама и изглеждала много унила.

Той я запитал:

— Коя си ти?

— Аз съм Истината — отговорила тя.

— А по каква причина — попитал той — си напуснала града, за да живееш сама тук в пустинята?

Тя отговорила:

— Защото в миналото лъжата се срещаше при малцина, а сега тя вирее у всички хора.

Издание:

Автор: Езоп

Заглавие: Прорицателят

Преводач: Анатолий Буковски; Лина Бакалова; Надежда Накова

Година на превод: 2008; 2015

Език, от който е преведено: английски

Издание: Четвърто преработено

Издател: Читанка

Година на издаване: 2019

Тип: Басня

Редактор: Лина Бакалова

Художник на илюстрациите: Джон Тениъл; Харисън Уиър;
Ърнест Хенри Грисет

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/10433>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.